

ص ص: ۱۱۲-۱۰۳

دریافت: ۹۰/۰۷/۰۹

پذیرش: ۹۰/۱۲/۰۶

تحلیل عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی مدارس راهنمایی از دیدگاه معلمان ورزش

دکتر سیدمحمدحسین رضوی^۱

دکتر غلامرضا شعبانی بهار^۲

سیداحمد سجادی^۳

چکیده:

هدف از اجرای این تحقیق تحلیل عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی مدارس راهنمایی از دیدگاه معلمان ورزش شهرستان کاشان در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ با استفاده از روش تحلیل عاملی می باشد. این تحقیق از نوع توصیفی است و به منظور جمع آوری داده ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که روایی صوری پرسشنامه با نظر اساتید مورد تایید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ ۰.۸۷٪ به دست آمد. جامعه آماری تحقیق شامل معلمان ورزش شهرستان کاشان و نمونه آماری شامل ۷۹ نفر از معلمان ورزش (۴۰ نفر زن و ۳۹ نفر مرد) است که به شیوه نمونه گیری طبقه ای-تصادفی منظم انتخاب شدند. به منظور تجزیه و تحلیل یافته ها از تحلیل عاملی استفاده شد. به منظور تایید مناسب بودن تحلیل عاملی نیز از آزمون های بارتلت و کفایت نمونه (KMO) استفاده گردید. در ضمن تجزیه و تحلیل داده ها به وسیله نرم افزار SPSS انجام شد. نتایج نشان داد که بر مبنای ۱۰ عامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی یک عامل حدود ۴۵/۸ درصد از واریانس را تبیین کرده است. در ضمن از دیدگاه معلمان ورزش زن و مرد عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی به ترتیب اولویت عبارت اند از: ۱- ارزشیابی ۲- شیوه تدریس ۳- تخصص معلمان ورزش ۴- برنامه آموزشی ۵- امکانات ۶- محتوای آموزشی ۷- نگرش (مسئولان، دانش آموزان و معلمان) ۸- تجربه معلمان ورزش ۹- بودجه ۱۰- اهداف آموزشی.

واژه های کلیدی: کیفیت بخشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی، نگرش، ارزشیابی.

مقدمه

جوامع انسانی بر پایه‌ی نهادها و سازمان‌های اجتماعی استوار است که نقش و اهمیت هر یک در اداره‌ی آنها، با توجه به تأثیری که هر سازمان می‌تواند در فرایند توسعه کشور داشته باشد، مشخص می‌شود. در این زمینه آموزش و پرورش از جمله سازمان‌های زیر بنایی جوامع بشری است که با توجه به نقش محوری آن در فرایند توسعه، به ویژه توسعه‌ی نیروهای انسانی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این سازمان و زیر مجموعه‌های آن که با هدف تربیت نسل آینده و متناسب با اهداف از پیش تعیین شده شکل گرفته، نیازمند برنامه‌ریزی‌های اصولی و مطابق با نیازهای جامعه در زمینه‌های مختلف است. در این خصوص، به نظر می‌رسد همراه با دیگر برنامه‌های آموزشی در حیطه‌های شناختی و عاطفی که در حال حاضر بیشتر مورد توجه و نظر برنامه‌ریزان است، یک برنامه‌ی اصولی تربیت بدنی نیز قادر است ضمن تأمین سلامت جسمانی و روانی دانش‌آموزان، با ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد و پرورش استعدادها و بالقوه‌ی آنان، موجب پویایی و توسعه‌ی کشور گردد [۲۱].

درس تربیت بدنی بخش لازم و سازنده‌ای را در برنامه آموزشی مدرسه‌ها تشکیل می‌دهد. پژوهشگران نشان داده‌اند که فعالیت جسمانی منظم، حافظه و توان یادگیری دانش‌آموزان را زیاد می‌کند. آنها می‌توانند حواس خود را متمرکز کنند و توانایی‌های حل مساله خود را افزایش دهند. علاوه بر این، دیدگاه مثبتی به افراد دیگر (هم‌کلاسی‌های خود) خواهند داشت و با ارتباط مناسب، محیط آموزشی سالمی را ایجاد خواهند کرد. درس تربیت بدنی به دانش‌آموزان می‌آموزد که چگونه تحرک و فعالیت جسمانی را با فعالیت روزانه خود درآمیزند و از شیوه زندگی فعال و سالمی پیروی کنند و به گونه‌ای پرورش یابند که بتوانند با چالش‌های اجتماعی برخورد مناسب داشته باشند [۱].

خیرخواهان جوامع و علمای تعلیم و تربیت دریافته‌اند که تربیت شهروندانی مسئول، سالم و سرزنده جزء در مدارس امکان‌پذیر نمی‌باشد و نیز دریافته‌اند که بخش مهم این تربیت بر عهده تربیت بدنی است. به این دلیل، فعالیت‌های جسمانی و ورزش در برنامه‌ی روزانه درسی دانش‌آموزان گنجانده شده است [۸]. به این ترتیب می‌توان گفت که تربیت بدنی و ورزش یکی از پایه‌های اصلی تعلیم و تربیت هر جامعه بوده که به عنوان یک روش تربیتی در جهت متعادل ساختن و تکامل یافتن ابعاد وجودی انسان در زندگی او مطرح است [۱۴].

توجه افراد و سازمان‌ها به درس تربیت بدنی در مدارس تا آنجا افزایش یافته که در ماده اول منشور یونسکو برای تربیت بدنی و ورزش از آن به عنوان حق بنیادی تمام کودکان و نوجوانان نام برده شده است که باید از طریق فراهم کردن فرصت‌های تمرین در نظام آموزش حمایت شود. ماده دوم این منشور تأکید دارد که مؤسسات مالی هر کشور برای بهبود و توسعه تربیت بدنی به منظور ایجاد تعادل و تقویت رابطه بین فعالیت جسمانی و دیگر اجزای آموزش و پرورش تلاش کنند [۵].

همچنین ارتقای فرهنگی، سیاسی و اجتماعی جوامع، بستگی به توجه مسئولان و برنامه‌ریزان به توسعه‌ی کمی و کیفی آموزش و پرورش در آن کشور دارد [۱۰]؛ زیرا هم در عرصه‌ی ملی و هم در عرصه بین‌المللی، کیفیت آموزش یک موضوع مهم است و نظام تعلیم و تربیت هر جامعه نیز درصدد است تا این نیاز را با شیوه‌های آموزشی و نظارت‌های هدف‌دار به سمت بهبود کیفیت آموزش دنبال کند [۷].

با وجود واقعیت های یاد شده، باید بپذیریم که گسترش برنامه های تربیت بدنی در مدارس کشور به امکانات مالی و انسانی مطلوب و برنامه ریزی دقیق و اصولی نیاز دارد، اما شواهد موجود نشان از عدم برنامه ریزی مطلوب در زمینه ی اصول و اهداف کلی تربیت بدنی در آموزش و پرورش، کمبود معلم ورزش، محدود بودن ساعت درس ورزش، کمبود کتاب های علمی و دشواری دسترسی به آنها، عدم تخصص کافی و کمبود دانش و آگاهی معلمان در زمینه ی تربیت بدنی، کمبود تجهیزات، وسایل و مکان های ورزشی کافی و استاندارد و ضعف مدیریت یا عدم همکاری مدیران طی سال های گذشته است [۴]. هاشمی بنی (۱۳۷۹) در تحقیقی نتیجه گرفت که کمبود دبیران تربیت بدنی متخصص و کارآمد، دایر نبودن کانون های ورزشی مجاز در سطح مدارس، پایین بودن انگیزه تدریس در معلمان تربیت بدنی، کمبود امکانات، تجهیزات و فضاهای ورزشی، پایین بودن کیفیت برنامه های ورزشی، عدم تمهیدات لازم مدیران نسبت به اجرای صحیح درس تربیت بدنی، عدم تناسب تعداد دانش آموزان با امکانات و تجهیزات ورزشی، عواملی هستند که در عدم اجرای مطلوب درس تربیت بدنی از اهمیت بیشتری برخوردارند [۱۸].

به نظر می رسد یکی از راه های تدوین برنامه های نظام دار و حفظ کیفیت تجارب آموزشی در درس تربیت بدنی، آگاهی از عوامل اثرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی در دوره های مختلف تحصیلی است. در تحقیق حاضر نیز دیدگاه معلمان ورزش در مورد عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی مدارس راهنمایی مورد بررسی قرار گرفته است. آگاهی از عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی از دیدگاه معلمان ورزش در این تحقیق با برنامه ریزی مناسب و پیشرفت درس تربیت بدنی در مدارس ارتباط دارد و اطلاعات آن می تواند در مورد تاثیر سخت افزارهای درس تربیت بدنی مانند امکانات، فضاهای ورزشی روباز یا بسته، ابزارهای ورزشی و نرم افزارهای درس تربیت بدنی مانند نیروی انسانی متخصص، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی و غیره در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی مفید باشد. از طرف دیگر بررسی عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی نشان خواهد داد که مسئولان، معلمان ورزش و غیره در چه زمینه هایی باید به درس تربیت بدنی توجه کنند و وجود اختلاف و توافق نظر در مورد عوامل تاثیرگذار به برنامه ریزان درس تربیت بدنی کمک خواهد کرد که با دیدگاه های مختلف آشنا شده و با انجام سایر بررسی های کارشناسی یا تشکیل گروه و کمیته های ویژه کاری در راستای پیشرفت کیفی درس تربیت بدنی گام بردارند.

روش شناسی تحقیق

روش تحقیق این مطالعه از نوع توصیفی می باشد. جامعه آماری این تحقیق را کلیه معلمان ورزش مدارس دولتی شهرستان کاشان (جمعاً ۹۹ نفر، ۵۰ نفر زن و ۴۹ نفر مرد) تشکیل می دهند. حجم نمونه ی آماری از جامعه ی آماری مذکور به شیوه ی طبقه ای تصادفی منظم انتخاب شد و ۷۹ نفر (۴۰ نفر زن و ۳۹ نفر مرد) می باشد.

به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. این پرسشنامه شامل ۶۴ سؤال است و پاسخ های هر سؤال شامل ۵ گزینه خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد می باشد و عوامل مؤثر بر کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی در مقطع تحصیلی راهنمایی را از دیدگاه معلمان ورزش در ده مؤلفه اهداف آموزشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی، شیوه تدریس، تخصص معلمان ورزش، تجربه معلمان ورزش، بودجه، امکانات، نگرش (مسئولان، دانش آموزان و معلمان) و ارزشیابی مورد سنجش قرار می دهد. روایی صوری این پرسشنامه به تایید تنی چند از اساتید تربیت بدنی رسید و ضریب پایایی آن از آلفای کرونباخ ۰/۸۷ (در تعداد نمونه ۳۰ نفر) به دست آمد. در این تحقیق به منظور تجزیه و تحلیل یافته ها از تحلیل عاملی^۱ استفاده شد. به منظور تایید مناسب بودن تحلیل عاملی نیز از آزمون های بارتلت^۲ و کفایت نمونه (KMO)^۳ استفاده گردید. در ضمن تجزیه و تحلیل داده ها به وسیله نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته های تحقیق

برای تعیین اولویت عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد، که نتایج آن در جداول ذیل آمده است:

جدول ۱: کل واریانس تبیین شده

عوامل	مقادیر ویژه		
	کل	درصد واریانس تبیین شده	درصد واریانس تجمعی
۱	۴/۵۷	۴۵/۷۸۵	۴۵/۷۸۵

براساس اطلاعات جدول (۱) ملاحظه می شود که بر مبنای ۱۰ عامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی یک عامل حدود ۴۵/۸ درصد از واریانس را تبیین کرده است. بنابراین می توان گفت که عوامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی در یک عامل ضرایب مشترک دارند.

1. Factor analysis

4. Bartlett Test

3. Kaiser-Meyer-Olkin

جدول ۲: آزمون KMO و بارتلت

۰/۸۴۲	آزمون KMO برای سنجش کفایت نمونه	
۳۰۵/۴۳۰	میزان تقریبی خی دو	آزمون بارتلت
۴۵	درجه آزادی	
۰/۰۰۰۱	سطح معنی داری	

براساس اطلاعات جدول (۲) نتایج آزمون بارتلت نشان می دهد که استفاده از تحلیل عاملی مناسب می باشد و عامل ساخته شده از متغیرها از اعتبار لازم برخوردار است. نتایج آزمون KMO نیز نشان می دهد که تعداد نمونه ها برای تحلیل عاملی مناسب بوده است (۰/۸۴۲ بیشتر از معیار ۰/۵۰).

جدول ۳: ماتریس اجزاء و بارهای عاملی

عامل ۱	عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی
۰/۷۵۹	ارزشیابی
۰/۷۰۸	شیوه تدریس
۰/۶۸۱	تخصص معلمان ورزش
۰/۶۶۲	برنامه آموزشی
۰/۶۵۴	امکانات
۰/۶۴۴	محتوای آموزشی
۰/۶۱۶	نگرش (مسئولان، دانش آموزان و معلمان)
۰/۵۵۳	تجربه معلمان ورزش
۰/۴۹۹	بودجه
۰/۴۸۸	اهداف آموزشی

در جدول (۳) ضرایب بارهای عاملی هر یک از عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی روی عامل اصلی به دست آمده به ترتیب آورده شده است. همانطور که ملاحظه می شود اولویت عوامل تاثیرگذار عبارت است از: ارزشیابی، شیوه تدریس، تخصص معلمان ورزش، برنامه آموزشی، امکانات، محتوای آموزشی، نگرش (مسئولان، دانش آموزان و معلمان)، تجربه معلمان ورزش، بودجه و اهداف آموزشی.

بحث و نتیجه گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بر مبنای ۱۰ عامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی یک عامل حدود ۴۵/۸ درصد از واریانس را تبیین کرده است. بنابراین می توان گفت که عوامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی در یک عامل ضرایب مشترک دارند. این یافته با برخی از نتایج تحقیقات هاشمی بنی (۱۳۷۹)، همتی (۱۳۸۰)، اصلانخانی و همکاران (۱۳۸۱)، علم (۱۳۸۱)، قربانی و واثقی (۱۳۸۱) و زندی و فراهانی (۱۳۸۷) که عوامل، عدم تامین وسایل و امکانات ضروری و رفاهی زندگی، پایین بودن حقوق و مزایای معلمان و گرایش آنان به شغل های غیر ورزشی به منظور کسب درآمد بیشتر، دایر نبودن کانون های ورزشی مجاز در سطح مدارس، پایین بودن انگیزه تدریس در معلمان تربیت بدنی، اصلاح ساختار و تشکیلات تربیت بدنی در آموزش و پرورش، آگاهی اولیاء و مربیان از اهداف و ضرورت های ورزش آموزشگاه ها، میزان همکاری مسئولان با اجرای این درس در مدارس، رضایت و علاقه مندی معلم از مسئولین تربیت بدنی آموزش و پرورش و مدیر آموزشگاه ها، دسترسی رایگان به آخرین کتاب ها و مجله های داخلی و خارجی تربیت بدنی و ورزش، توجه و تفکر دولت نسبت به اصل سوم قانون اساسی و بندهای آن و مهارت های مدیریت را در کیفیت بخشی و افزایش کارایی درس تربیت بدنی در مدارس مؤثر می دانند، مطابقت دارد [۱۸] و ۱۹ و ۳ و ۱۳ و ۱۶ و ۹]. لیوینگتون^۱ (۱۹۹۶) نیز، بی انگیزگی، بی علاقهگی و نبود گرایش مثبت به درس تربیت بدنی در بین دانش آموزان و بی توجهی معلمان به نیازهای جدید مدرسه ها و دانش آموزان را از مشکلات درس تربیت بدنی در مدرسه ها می داند [۲۵].

بنابراین می توان نتیجه گرفت که عوامل زیادی وجود دارند که غیر از عوامل اهداف آموزشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی، شیوه تدریس، تخصص معلمان ورزش، تجربه معلمان ورزش، بودجه، امکانات، نگرش و ارزشیابی بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی در مدارس اثرگذار هستند. زیرا این عوامل فقط قسمتی (حدود ۴۵/۸ درصد) از واریانس را تبیین کرده اند.

در این تحقیق نتایج آزمون بارلت نشان داد که استفاده از تحلیل عاملی مناسب می باشد و عامل ساخته شده از متغیرها از اعتبار لازم برخوردار است. نتایج آزمون KMO نیز نشان داد که تعداد نمونه ها برای تحلیل عاملی مناسب بوده است (۰/۸۴۲ > بیشتر از معیار ۰/۵۰).

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که با توجه به ضرایب بارهای عاملی هر یک از عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی روی عامل اصلی، اولویت عوامل تاثیرگذار عبارت است از: ۱- ارزشیابی ۲- شیوه تدریس ۳- تخصص معلمان ورزش ۴- برنامه آموزشی ۵- امکانات ۶- محتوای آموزشی ۷- نگرش (مسئولان، دانش آموزان و معلمان) ۸- تجربه معلمان ورزش ۹- بودجه ۱۰- اهداف آموزشی.

این یافته با برخی از نتایج تحقیقات همتی (۱۳۸۰)، اشراقی (۱۳۸۶)، زندی و فراهانی (۱۳۸۷) که معتقدند ارزشیابی تاثیر بسزایی در بهینه سازی و افزایش کیفیت درس تربیت بدنی دارد، مطابقت دارد [۱۹ و ۲ و ۹]. همچنین هاردمن و مارشال (۲۰۰۰) عدم ارزشیابی رسمی را از جمله عواملی می دانند که در ایجاد فاصله بین وضعیت تعیین شده و وضعیت اجرا شده درس تربیت بدنی در مدارس کشورهای جهان تاثیرگذار است [۲۳]. این یافته با برخی از نتایج تحقیقات علم (۱۳۸۱)، عوض زاده سامانی (۱۳۸۳)، اشراقی (۱۳۸۶)، زندی و

^۱. Livingston

فراهانی (۱۳۸۷) و مهدی پور و همکاران (۱۳۸۸) که روش تدریس را در افزایش کارایی درس تربیت بدنی مؤثر می‌دانند، نیز مطابقت دارد [۱۳ و ۱۵ و ۲ و ۹ و ۱۷]. همچنین این یافته با برخی از نتایج تحقیقات هاشمی بنی (۱۳۷۹)، ضرابیان (۱۳۸۴) و علی محمدی (۱۳۸۵) که کمبود معلم متخصص را یکی از مهمترین مشکلات عدم اجرای مطلوب درس تربیت بدنی عنوان کرده‌اند، مطابقت دارد [۱۸ و ۱۲ و ۱۴]. هاردمن و مارشال (۲۰۰۰) نیز کمبودهایی در تعداد نیروی انسانی مناسب را از جمله عواملی می‌دانند که در ایجاد فاصله بین وضعیت تعیین شده و وضعیت اجرا شده درس تربیت بدنی در مدارس کشورهای جهان تأثیرگذار است [۲۳]. همچنین، همتی (۱۳۸۰)، علم (۱۳۸۱)، اشراقی (۱۳۸۶)، صانعی فرد و همکاران (۱۳۸۶) و مهدی پور و همکاران (۱۳۸۸) داشتن معلمان متخصص ورزش را از جمله عواملی که تأثیر زیادی در بهینه سازی و افزایش کیفیت و کارایی درس تربیت بدنی دارد، می‌دانند [۱۹ و ۱۳ و ۲ و ۱۱ و ۱۷]. دهقانی (۱۳۷۹) نیز عدم یک برنامه جامع را از دلایل اجرای نامناسب درس تربیت بدنی می‌داند [۶]. همچنین کریستف هاتز و پائول ناپ (۲۰۰۰) عنوان می‌کنند، به منظور تضمین آینده تربیت بدنی مدارس می‌بایست یک برنامه دقیق نگه دارنده، ویژه کیفیت تربیت بدنی در مدارس طراحی و توسعه پیدا کند [۲۲]. بروس (۲۰۰۱) نیز با مشارکت در تحقیقات کاربردی بیان می‌کند که زمان اختصاص یافته به آموزش تربیت بدنی باید افزایش یابد. [۲۰]. لیندا و بانویل (۲۰۰۶) نیز نشان دادند که برنامه آموزشی در اثر بخشی و کیفیت درس تربیت بدنی در مدارس اثر گذار است [۲۴].

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که عوامل، اهداف آموزشی، برنامه آموزشی، محتوای آموزشی، شیوه تدریس، تخصص معلمان ورزش، تجربه معلمان ورزش، بودجه، امکانات، نگرش و ارزشیابی بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی در مدارس اثرگذار هستند و در این میان نقش عوامل ارزشیابی، شیوه تدریس، تخصص معلمان ورزش و برنامه آموزشی از دیگر عوامل بیشتر است. با توجه به تأثیر ارزشیابی در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی مدارس، می‌توان با تجدید نظر در نورم های ارزشیابی و آزمون های متفاوت ورزشی و تناسب این نورم ها با سن، جنس و توانایی های جسمی و تفاوت های فردی دانش آموزان کیفیت درس تربیت بدنی مدارس را افزایش داد. همچنین گردهمایی معلمان تربیت بدنی جهت بحث و تبادل نظر راجع به روش های تدریس خود در مدارس و استفاده معلمان از وسایل کمک آموزشی مانند فیلم، نوار، پوستر و غیره در ساعت ورزش در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی مؤثر است. با توجه به ضرورت و اهمیت نقش نیروی انسانی در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی، بهره گیری از معلمان واجد شرایط و متخصص ورزش در مدارس و زمینه های جذب معلمان ورزش به دانشگاه ها برای ادامه ی تحصیل و کسب کارایی لازم، از اقدامات مهم در جهت کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی می باشد. همچنین نتایج تحقیق حاضر بیانگر این است که برنامه آموزشی در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی بسیار مؤثر است. بنابراین افزایش ساعت درس تربیت بدنی جهت تأمین نیازهای حرکتی دانش آموزان از یک سو و آگاه شدن از دانش ورزشی در کلاس های تئوری از سوی دیگر و توجه به ویژگی ها، نیازها و علایق دانش آموزان در تدوین برنامه های آموزشی عامل مهمی در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی مدارس می باشد.

در پایان، با نتیجه گیری مباحث و مقایسه ی نتایج این تحقیق با تحقیقات مرور شده می‌توان چنین اظهار کرد که، علاوه بر مؤلفه های امکانات، تخصص معلمان ورزش، نگرش، بودجه، محتوای آموزشی، تجربه

معلمین ورزش، اهداف آموزشی، شیوه تدریس، برنامه آموزشی و ارزشیابی عوامل دیگری نیز در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی تاثیرگذار است و اجرای مطلوب و کیفی درس تربیت بدنی در مدارس نیازمند توجه به این عوامل است تا این درس بتواند یکی از پایه های اصلی تعلیم و تربیت در جامعه بوده و به عنوان یک روش تربیتی در جهت متعادل ساختن و تکامل یافتن ابعاد وجودی انسان در زندگی او مطرح باشد.

منابع:

۱. آزمون، جواد؛ آجودان گرگانی، ماندانا. (۱۳۸۲). درس تربیت بدنی در مدرسه های جهان. معاونت تربیت بدنی و تندرستی وزارت آموزش و پرورش، انتشارات دفتر تحقیقات و توسعه، چاپ اول.
۲. اشراقی، امیر. (۱۳۸۶). بررسی عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه از دیدگاه معلمان ورزش شهرستان قزوین در سال ۱۳۸۶. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بوعلی سینا همدان.
۳. اصلانخانی، محمد علی؛ فتحی و اجارگاه، کوروش؛ قلعه نوعی، علی رضا. (۱۳۸۱). مقایسه دیدگاه های مدیران، معلمان تربیت بدنی و دانش آموزان درباره جایگاه و وضعیت کمی و کیفی اجرای درس تربیت بدنی در مدارس راهنمایی و متوسطه. فصلنامه حرکت، شماره ۱۲.
۴. افضل پور، اسماعیل؛ زرنگ، محمود؛ خوشبختی، جعفر. (۱۳۸۶). ارزشیابی وضعیت اجرای درس تربیت بدنی در پایه های اول و دوم مدارس ابتدایی استان خراسان جنوبی. فصلنامه پژوهش در علوم ورزشی، سال چهارم، شماره ۴ (پیاپی ۱۶).
۵. انوشه، سروناز. (۱۳۸۶). بررسی دیدگاه اولیاء دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر تهران نسبت به وضعیت فعلی درس تربیت بدنی و ورزش. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
۶. دهقانی، محمدرضا. (۱۳۷۹). تربیت بدنی مدارس راهنمایی از دیدگاه مدیران مدارس، معلمان تربیت بدنی و دانش آموزان شهرستان میبد. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
۷. ذبیحی، اسماعیل. (۱۳۸۴). مقایسه مشکلات مدیریت کلاس های تربیت بدنی در مدارس محروم و برخوردار از امکانات ورزشی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان.
۸. رحیمی ارسنجانی، اسکندر. (۱۳۸۰). تربیت بدنی در مدارس. انتشارات دانشگاه شیراز.
۹. زندی، بهمن؛ فراهانی، ابوالفضل. (۱۳۸۷). مطالعه تطبیقی وضعیت تربیت بدنی آموزش و پرورش در ایران با کشورهای آمریکا و کانادا. دو فصلنامه علوم حرکتی و ورزش، سال ششم، جلد دوم، شماره ۶ (پیاپی ۱۲).
۱۰. شعبانی بهار، غلامرضا؛ عرفانی، نصرالله؛ بختیار، زهرا. (۱۳۸۶). نظر سنجی و نیاز سنجی از دانش آموزان در خصوص درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه شهرستان ملایر در سال تحصیلی ۸۴-۸۳. فصلنامه حرکت، شماره ۳۳.
۱۱. صانعی فرد، سکینه؛ کاشف، میرمحمد؛ محرم زاده، مهرداد. (۱۳۸۶). بررسی و مقایسه اهمیت و وضعیت اجرایی درس تربیت بدنی از دیدگاه مدیران و دبیران تربیت بدنی مدارس متوسطه دولتی شهرستان ارومیه. پژوهش نامه علوم ورزشی، سال سوم، شماره ۶.

۱۲. ضرابیان، فروزان. (۱۳۸۴). عوامل مؤثر بر توسعه درس تربیت بدنی در مدارس راهنمایی تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور تهران.
۱۳. علم، شهرام. (۱۳۸۱). بررسی عوامل مؤثر در افزایش کارایی درس تربیت بدنی و ورزش از دیدگاه مدیران مدارس و معلمان تربیت بدنی و ورزش مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
۱۴. علی محمدی، حسین. (۱۳۸۵). مقایسه نگرش مدیران، معلمان و والدین دانش آموزان نسبت به برنامه تربیت بدنی و ورزش در مدارس ابتدایی شهرستان اقلید. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
۱۵. عوض زاده سامانی، سکینه. (۱۳۸۳). بررسی مسائل و مشکلات موجود در تربیت بدنی در سطح کشور و ارائه راهکارهای کاربردی. مجموعه مقالات چهارمین کنگره بین المللی علمی تربیت بدنی و تندرستی مدارس. تهران، انتشارات دفتر تحقیقات و توسعه وزارت آموزش و پرورش.
۱۶. قربانی، خیرالله؛ واثقی، ناهید. (۱۳۸۱). بررسی راهکارهای تقویت تربیت بدنی دانش آموزان دختر در دوره های راهنمایی و متوسطه استان اصفهان. شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان.
۱۷. مهدی پور، عبدالرحمن؛ شفیع نیا، پروانه؛ پرهام، غلامعلی؛ خان محمدی، رحمت الله. (۱۳۸۸). توصیف موانع اجرای روش‌های فعال تدریس تربیت بدنی از دیدگاه دبیران مرد و زن مدارس راهنمایی نواحی چهارگانه شهر اهواز. فصلنامه پژوهش در علوم ورزشی، سال ششم، شماره ۲ (پیاپی ۲۳).
- ۱۸- هاشمی بنی، محمد رضا. (۱۳۷۹). بررسی عوامل تاثیرگذار بر درس تربیت بدنی شهرستان شهرکرد از دیدگاه معلمان تربیت بدنی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
۱۹. همتی عقیف، علی. (۱۳۸۰). عوامل مؤثر در افزایش کارایی و بهینه سازی درس تربیت بدنی و ورزش دانش آموزان در دوره ی راهنمایی شهر کبودر آهنگ از دیدگاه معلمان تربیت بدنی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

- 20- Bruce, W. Deacon. (2001). Physical education curriculum review report. Ministry of Education, British Columbia.
- 21- Fullan, M. (1999). Change Forces. Ontario Institute for Studies in Education. Ontario. Canada.
- 22- Garsion, M.D. (2001). Efficiency of physical activity programs in schools. Unpublished manuscript. February.
- 23- Hardman, ken & Marshall, Joe. (2000). World- wide Survey of the state and status of school Physical Education. Summary of findings, European Physical Education review, Volume 6, No. 3, P. 203- 229.
- 24- Linda Rikard, G. & Banville, Dominique. (2006). High school student attitudes about physical education. Sport, Education and Society. Vol.11(4). pp.385- 400.

25- Livingston A. (1996). Redefining the role of physical activity courses in the preparation of physical education teaching professionals, *The Physical Educator* (5): 110- 114.

